

Opdracht 'Expert Overheidsbeleid'

Het crisisteam is samengesteld. Jij bent als expert overheidsbeleid ingevlogen om vast te stellen wat de overheid doet om ruimtelijk ongelijkheid te verminderen. De deskundigheid die jij inbrengt is van onschatbare waarde. In deze opdracht ga jij je expertise verder uitbouwen. Het doel hiervan is dat jij na afloop van deze opdracht aan twee andere collega deskundige kan uitleggen wat de overheid doet om deze ruimtelijke ongelijkheid te verminderen.

Dit ga jij bereiken door met behulp van onderstaande opdrachten een beter beeld te vormen over het overheidsbeleid van Brazilië om ruimtelijk ongelijkheid te verminderen. De resultaten hiervan presenteert u op een tijdbalk en maakt u een grafiek om de ongelijk in Brazilië te vergelijken met die van Chili.

Pen en papier ligt voor je klaar. **Aan de slag en succes!**

F Lees bron 1 en beantwoord daarna opdracht 1.

Bron 1 - Sociale programma's Brazilië boeken resultaten

Brazilië is één van de landen waar de menselijke ontwikkelingsindex (HDI) de voorbije dertig jaar het sterkst steeg. Dat blijkt uit het nieuwe Human Development Report van de Verenigde Naties. De sociale programma's van de laatste jaren boekten opmerkelijke resultaten.

Op 24 juli publiceerde het VN-Ontwikkelingsprogramma (UNDP) haar nieuwe rapport over menselijke ontwikkeling. Brazilië staat op de 79ste plaats in een lijst van 167 landen. De menselijke ontwikkelingsindex meet de levensduur, de levensstandaard en het onderwijsniveau op een schaal van 0 tot 1 (een hoger cijfer betekent een hogere graad van menselijke ontwikkeling). Binnen Latijns-Amerika moet Brazilië wel andere landen laten voorgaan.

Andréa Bolzon, coördinator van de Menselijke Ontwikkelingsatlas in Brazilië, zegt dat het land er sterk op vooruit is gegaan de laatste decennia. De atlas levert de landelijke data van Brazilië aan het VN-rapport. "Maatregelen zoals het verhogen van het minimumloon, het verminderen van raciale ongelijkheid, het promoten van werk en sociale programma's hebben voor grote verbetering gezorgd", legt Bolzon uit. Jorge Chediek, vertegenwoordiger van UNDP in Brazilië, bevestigde tijdens de presentatie van de gegevens in Brazilië dat het land op de goede weg is.

In 2013 was de gemiddelde levensverwachting in Brazilië 73,9 jaar. Gemiddeld gaan de Brazilianen 7,2 jaar naar school. Het bruto jaarlijkse inkomen per persoon bedraagt gemiddeld zo'n 10.600 euro. Ten opzichte van 1980 steeg de HDI van Brazilië met 36,4 procent.

Toch blijft het een heel ongelijk land, onderstreept Bolzon. "Er moet geïnvesteerd worden in kwalitatieve publieke systemen, vooral gezondheidszorg en onderwijs, want die hebben een effect op alle andere indicatoren."

Vervolg bron 1 – Ongelijkheid in Brazilië

Eén van de sociale programma's die het meest succesvol waren de voorbije jaren is Bolsa Familia, een project voor inkomensoverdrachten dat opgestart werd door de vorige Braziliaanse president Lula (2003-2010), en voortgezet wordt door de huidige president Dilma Rousseff.

In 2013 vierde het belangrijkste sociale programma van het land zijn tiende verjaardag. Meer dan 13 miljoen families, samen goed voor zo'n 50 miljoen mensen (op een totale bevolking van 200 miljoen), werden op de manier uit de (extreme) armoede gehaald.

De Internationale Associatie voor Sociale Zekerheid (ISSA), met zetel in Zwitserland, reikte in oktober een prijs uit aan Bolsa Familia voor haar strijd tegen armoede en steun aan de rechten van de meest kwetsbare Brazilianen. Volgens ISSA gaat het om de grootste inkomensoverdracht ter wereld, met een kost van slechts 0,5 procent van het bruto nationaal product. Het budget van Bolsa Familia bedroeg 7,9 miljard euro in 2013.

Volgens officiële gegevens leven nog steeds 21,1 miljoen Brazilianen in armoede.

Opdracht 1. Sociale programma's in Brazilië

a) Waarom is het begrip Bolsa Familia van toepassing op de menselijke ontwikkelingsindex? Licht toe.

b) In Brazilië wonen 202 miljoen mensen. Wat vind je van het aantal mensen/families dat door het sociale programma is geholpen. Gebruik in je antwoord het begrip armoedegrens.

c) Het Bruto Regionaal Product is één van de manieren om de welvaart in Brazilië te meten.

Op welke twee andere manieren kan je de welvaart in Brazilië meten?

c) Bekijk GB230F

Het welzijn van Brazilië is de voorbije dertig jaar sterk gestegen. Ook het Bruto Regionaal Product is erop vooruitgegaan. Desondanks blijft de ongelijkheid groot. Geef met behulp van de atlaskaart een verklaring hiervoor.

d) Bekijk onderstaande tabel en gebruik GB 225 en GB 226

Neem de letters A t/m H in je antwoordblok hieronder over en schrijf erachter wat er moet komen te staan.

Kenmerken	Brazilië	Chili
Inwonersaantal (mln.)	202	17,7
Levensverwachting	74	80
Bevolkingsgroei	88	78
BNP/hoofd	A	B
% onder de armoedegrens	21,4	15,1
Inkomensongelijkheid 2013	C	D
Verandering inkomensongelijkheid 2000-2013	E	F
% beroepsbevolking in landbouw	15,3	10,3
Natuurlijke hulpbronnen & Werkloosheid	G	H
	5,7	6

e) Bekijk nogmaals de tabel en gebruik de gegevens van de ingevulde letters.

In welk land is de kans op sociale onrust het grootst? Licht je keuze toe en gebruik daarbij drie informatiebronnen uit de tabel.

Je gaat nu onderzoeken welk beleid de overheid heeft opgesteld en uitgevoerd om de ongelijkheid in Brazilië te verminderen.

F Lees bron 2

Bron 2 – Afnemende armoede en ongelijkheid?

De Braziliaanse overheid heeft sinds 2003 enkele stevige sociale programma's opgezet, waardoor het percentage van de bevolking dat onder de armoedegrens leeft, fors is gedaald (<10 procent in 2014). Ook de Gini Index is afgenomen van 60 procent in 1995 naar 52 procent in 2015. Het armste deel van de bevolking heeft sinds 2003 structureel financiële steun ontvangen via het programma Bolsa Familia. Huishoudens ontvangen een maandelijkse uitkering (ongeveer 40 euro) om de benodigde boodschappen te kunnen doen, op voorwaarde dat de kinderen naar schoolgaan en zich laten inenten tegen ziekten. Drie vliegen in één klap, zou je zeggen. Toch zijn er enkele kritische kanttekeningen te plaatsen bij de ontwikkeling van ruimtelijke ongelijkheid in Brazilië.

Ten eerste is de Gini Index voor inkomens in Brazilië weliswaar gedaald, maar hij behoort nog steeds tot de hoogste ter wereld. Met andere woorden: de inkomensongelijkheid is nog steeds gigantisch. Er is ook een Gini Index voor de verdeling van het landbezit. Deze index is met 87 procent (2006) ongekend hoog. Het komt erop neer dat 50% van de kleinste boerenbedrijven 2 procent van de landbouwgrond bezit, en 10 procent van de grootste boerenbedrijven 79% van de landbouwgrond in handen heeft. Deze concentratie van landbezit blijkt moeilijk te doorbreken. De Gini Index voor landbezit ligt al decennia boven de 80%, ondanks landhervormingsprogramma's, aangezien landbouwgrond schaars is en de plattelandsbevolking blijft groeien, houdt de ruraal-urbane migratiestroom aan.

f) Gebruik GB 229C en GB 229F

Met de Gini Index geef je de sociale ongelijkheid aan. Het is een getal tussen 0 en 1. Bij 0 heeft iedereen hetzelfde inkomen. Bij 1 heeft één persoon al het inkomen en de rest niet.

Leg met behulp van patronen op de atlaskaarten uit waarom sprake is van de 'Gini Index voor de verdeling van landbezit'. Welke aanwijzingen geven de kaarten hiertoe?

Je hebt nu informatie verzameld over de ongelijkheid in Brazilië en het beleid wat de overheid heeft gevoerd om de ongelijkheid te verminderen.

F Beantwoord nu de volgende vraag: schrijf in een rangschikking op wat de belangrijkste oorzaken van de ruimtelijke ongelijkheid zijn. Geef ook aan welke beleid de overheid heeft gevoerd om deze ongelijkheid te verminderen.

Opdracht 2. Teken en invullen schema 'onrust Brazilië'.

Om een beter beeld te krijgen van de ontwikkeling van de ruimtelijke ongelijkheid door de jaren heen ga jij met behulp van data in kaart brengen hoe deze ongelijkheid zich in Brazilië heeft ontwikkeld. Dit ga jij doen voor de periode 1990 - 2013.

F Teken nu de grafieken op blad 'TIJDLIJN' en verwerk daarbij onderstaande kenmerken en jaartallen.

Kenmerk	1990	1998	2005	2008	2009	2013
% onder de armoedegrens	17,4	22	31	26	21,4	21,4
% werkloosheid	6,5	7,5	6,4	7,9	8,1	5,7
Inwoners (mln)	150,	170,5	186	196	201	202

Welke conclusies kun jij nu trekken op basis van de getekende grafieken over de ontwikkeling van ongelijkheid in Brazilië?

Je hebt in opdracht 1 veel informatie verzameld over het overheidsbeleid in Brazilië. Gebruik nogmaals bron 1 en 2, je antwoorden en de getekende 'tijdlijn' en vul het onderstaande schema 'onrust in Brazilië' in. Er zijn al een paar voor je ingevuld.

Indicatoren ongelijkheid Brazilië	Genomen Maatregelen	Huidige situatie	Conclusie
% van de Brazilianen dat onder de armoedegrens leeft.	Verhogen minimumloon	21, 4% van de Brazilianen woont onder de armoedegrens. Dat percentage is sinds 1990 gestegen.	Sociale programma's boeken resultaten, maar ongelijkheid blijft desondanks groot in Brazilië. Dat is te zien aan het groei van percentage van de Braziliaanse bevolking dat onder de armoedegrens leeft.